

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Cușnir Iacov și avocatul Ion Procopciuc,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cușnir Iacov către Consiliul raional Rîșcani, Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice privind restabilirea termenului de adresare, anularea actelor administrative individuale și obligarea pârâtului la emiterea actului individual favorabil,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți,

*(Dosarul nr. 3ra-189/24
PIGD 2-21174878-01-3ra-22022024)*

Recursul este vădit neîntemeiat.

Art. 246 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a ei.

Judecătoria Drochia, sediul central – jud. I. Rusu
Curtea de Apel Bălți – jud. S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu

19 iunie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Cușnir Iacov și avocatul Ion Procopciuc

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Diana Stănilă, *Președinte*,

Ion Munteanu,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 26 noiembrie 2021, reclamantul Cușnir Iacov a înaintat acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului raional Rîșcani și a Comisiei raionale de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice, solicitând:

- anularea Deciziei nr. 1 din 28.09.2021 a Comisiei raionale Rîșcani;
- restabilirea termenului de prescripție pentru adresarea cererii în fața acestei comisii.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, potrivit certificatului de reabilitare din 28.01.2016, străbunica sa, XXXX (născută în XXXX), și soțul acesteia, XXXX (născut în XXXX), au fost supuși represiunilor politice exercitate de regimul totalitar al URSS. Aceștia au fost evacuați împotriva voinței lor din locuința situată în satul XXXX, raionul XXXX (în prezent, satul XXXX, raionul XXXX) și deportați în regiunea Kurgan (URSS) la 06.07.1949. Întreaga lor avere, inclusiv bunurile casnice, a fost confiscată în temeiul deciziei Ministerului Securității al RSSM din 06.07.1949.

3. Prin Hotărârea Judecătoriei Rîșcani din 26.07.2016, reclamantul a fost recunoscut ca rudă apropiată (strănepot) a lui XXXX și, conform certificatului notarial eliberat de notarul public Rațoi-Moisa Silvia, a obținut calitatea de moștenitor legal al patrimoniului străbuniciei sale.

4. Ulterior, începând cu 28.01.2016, reclamantul a inițiat demersurile necesare pentru restituirea bunurilor confiscate ori a valorii acestora. În cadrul acestor demersuri, a fost necesar să obțină documente și informații de la mai multe autorități și instituții de stat, inclusiv: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani; Curtea de Apel Bălți; Serviciul Stare Civilă Rîșcani; Serviciul Stare Civilă din regiunea Kurgan (Federația Rusă); Oficiul Cadastral Rîșcani; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate; Procuratura Rîșcani; Serviciul Arhivă Municipal Bălți; Ministerul Justiției; Arhiva Națională; secțiile raionale de arhivă Rîșcani și Glodeni; secția raională de statistică; primăriile satelor Malinovscoe și Șaptebani; Departamentul de Expertize.

5. În total, reclamantul a obținut acte de la 18 instituții și organizații, unele dintre acestea fiind solicitate de două sau chiar de trei ori.

6. În fața instanței de fond au fost examinate 9 cauze, în fața Curții de Apel – 6 cauze, iar în fața Curții Supreme de Justiție – 3 cauze. În cadrul primei instanțe și al Curții de Apel Bălți, reclamantul a fost nevoit să asigure prezența martorilor. Toate aceste cauze au vizat în mod direct procesul de restituire a bunurilor

confiscate și a valorii acestora, precum și constatarea relațiilor de rudenie cu persoanele deportate, respectiv cu familia XXXX.

7. De asemenea, reclamantul a invocat împrejurări obiective legate de starea sănătății sale. Începând cu anul 2016, a suferit mai multe intervenții chirurgicale și a urmat tratamente medicale în regim staționar. Totodată, în luna martie 2021, a fost diagnosticat cu COVID-19, fiind internat timp de 18 zile în cadrul IMSP Rîșcani, ulterior continuând tratamentul în regim de autoizolare.

8. Ulterior, la 02.07.2021, reclamantul s-a adresat Comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice cu o cerere privind restituirea averii confiscate de la soții XXXX.

9. Prin Decizia nr. 1 din 28.09.2021, aproximativ după trei luni de la depunerea cererii, comisia a respins solicitările reclamantului pentru următoarele motive:

- omiterea termenului legal de adresare în fața comisiei;
- neidentificarea bunurilor confiscate;
- lipsa certificatului de moștenitor.

10. Reclamantul consideră că Decizia Comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice nr. 1 din 28.09.2021 este una formală și neobiectivă, care i-a lezat drepturile constituționale la proprietate.

11. Acesta arată că, începând cu 28.01.2016 și până la data adoptării deciziei contestate, a parcurs o perioadă de 5 ani și 10 luni, în care a fost necesar să obțină de la diverse autorități publice un șir de acte și certificate indispensabile pentru executarea procedurilor de restituire, și anume: certificatul de reabilitare; hotărârea Judecătoriei Rîșcani prin care s-a constatat relația de rudenie; certificatul de moștenitor legal; declarațiile martorilor referitoare la bunurile confiscate; informația privind valoarea bunurilor confiscate.

12. Pentru a demonstra relațiile de rudenie cu străbunica reabilitată și pentru a confirma cantitatea și valoarea bunurilor confiscate, reclamantul a fost nevoit să inițieze 9 cauze civile în fața instanțelor judecătorești (Judecătoria Rîșcani și Curtea de Apel Bălți), a căror examinare a durat o perioadă considerabilă de timp.

13. Totodată, reclamantul a invocat și motive obiective de ordin personal. În această perioadă a suferit două intervenții chirurgicale, a urmat tratamente în condiții de staționar și a parcurs perioada de recuperare medicală. De asemenea, este o persoană în etate, având XXXX de ani la momentul respectiv.

14. În rezultatul acestor circumstanțe, nu a fost posibilă obținerea în termen util a documentelor confirmative de la organele abilitate ale statului și, în consecință, nu a putut depune cererea de restituire în fața Comisiei raionale în termenul de 3 ani prevăzut de Legea nr. 186-XVI din 29.06.2006 și de Hotărârea Guvernului nr.627 din 05.07.2007. Reclamantul menționează că, pentru obținerea celor 18 acte de la autoritățile statale, a fost nevoie de timp suplimentar, întrucât fiecare instituție se conduce după termene și proceduri proprii, reglementate prin acte normative (hotărâri de Guvern, regulamente, instrucțiuni, ordine, coduri), aspecte care nu depind de voința sa.

15. Din aceste motive obiective, reclamantul nu a avut posibilitatea de a depune cererea privind restituirea bunurilor confiscate sau a valorii acestora în termenul

prevăzut de lege. Totodată, nu a cunoscut caracterul strict și imperativ al acestui termen prevăzut de legislația Republicii Moldova. În consecință, se vede nevoit să se adreseze instanței de judecată cu prezenta cerere, solicitând restabilirea termenului de prescripție.

16. Cererea reclamantului a fost întemeiată pe dispozițiile art. 267 și art. 272 din Codul civil.

17. La data de 16 mai 2022, reclamantul Cușnir Iacov a înaintat acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului raional Rîșcani și a Comisiei raionale de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice, solicitând:

- anularea răspunsului nr. 02/5-2-68 din 08.02.2022 și a răspunsului nr. 02/2-228 din 13.05.2022;
- obligarea pârâtului la examinarea cererii depuse la 31.01.2022 și restabilirea termenului de adresare către Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice;
- obligarea pârâtului la identificarea bunurilor ce urmează a fi restituite moștenitorului legal, Cușnir Iacov, precum și la determinarea valorii acestora în baza averii confiscate.

18. În motivarea acțiunii, reclamantul a arătat că, la 31.01.2022, s-a adresat cu o cerere către Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice, solicitând:

- restabilirea termenului de adresare către Comisie pentru moștenitorul legal Cușnir Iacov, începând cu data de 11.11.2021;
- identificarea bunurilor ce urmează a fi restituite;
- determinarea valorii acestora în baza averii confiscate de la familia XXXX în urma represiunilor politice din 1949;
- restituirea valorii bunurilor confiscate, în sumă totală de 155.965,00 lei.

19. Prin răspunsul nr. 02/5-2-68 din 08.02.2022, președintele raionului V. Secieru a comunicat reclamantului că se abține de la examinarea cererii din 31.01.2022, motivând că instanța de judecată urmează să se pronunțe asupra solicitării de restabilire a termenului de adresare către autoritatea publică. Reclamantul a apreciat acest răspuns ca fiind vădit ilegal și a solicitat anularea lui, cu obligarea Comisiei să întreprindă măsurile necesare pentru precăutarea materialelor referitoare la reabilitarea victimelor represiunilor politice.

20. Suplimentar, prin prezenta acțiune, reclamantul a reiterat susținerile formulate în cererea de chemare în judecată din 26.11.2021 și a menționat că, potrivit Certificatului de reabilitare nr. 8/6-5-C-452/17 din 29.08.2017, recepționat pe numele său la data de 31.01.2019, familia XXXX (n. XXXX) și XXXX (n. XXXX) a fost supusă represiunilor politice și deportată la data de 06.07.1949 în calitate de „culaci”, conform Hotărârii Sovietului Miniștrilor nr. 509 din 28.06.1949.

21. Prin scrisoarea nr. 282 din 16.09.2020, Serviciul de Arhivă al raionului Rîșcani a informat că procesele-verbale privind averea confiscată familiei XXXX, situată pe teritoriul satului XXXX, nu s-au păstrat.

22. Potrivit Certificatului de arhivă nr. 283 din 08.10.2021, averea deținută de familia XXXX și XXXX consta din: casă de locuit, șopron (șarai), teren agricol,

borone din lemn, pluguri de fier, căruțe de fier, produse agricole finite, grădină legumicolă, pășuni, viță de vie, vaci cornute, viței și porci. Conform Actului de evaluare a bunurilor confiscate în urma represiunilor politice, această avere a fost estimată la valoarea de 139.950 lei.

23. De asemenea, din Certificatul de arhivă nr. 283 din 16.09.2020 rezultă că, pentru perioada 1947–1949, în Registrul gospodăriilor, familia XXXX figura ca vecină cu familia XXXX. În acest sens, XXXX și XXXX au întocmit la 06.11.2018 o declarație autenticată de Primăria satului Malinovscoe, prin care au confirmat că, la data deportării din 06.07.1949, familia XXXX dispunea de avere confiscată de organele securității de stat. În susținere, au anexat o listă detaliată a bunurilor imobile și mobile: terenuri, clădiri și construcții capitale, producție agricolă, animale și păsări domestice, utilaj agricol, mobilier, obiecte de păstrare a produselor, îmbrăcăminte și încălțăminte.

24. Conform Raportului de evaluare a proprietății imobiliare din 02.06.2021, valoarea casei individuale de locuit, împreună cu construcțiile accesorii din satul Malinovscoe, a fost stabilită la 16.015 lei.

25. Prin Hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, din 12.06.2020, s-a constatat faptul deținerii de către familia XXXX a unui număr de 15 bunuri confiscate. Totuși, prin Decizia Curții de Apel Bălți din 03.12.2020, menținută prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 19.05.2021, hotărârea instanței de fond a fost casată, iar cererea a fost scoasă de pe rol, motivându-se că litigiul este unul de drept și urmează a fi soluționat pe calea procedurii contencioase.

26. În consecință, competența de examinare a acestei chestiuni a revenit Comisiei pentru examinarea cererilor de restituire a averii confiscate de pe lângă Consiliul raional Rîșcani, care urmează să soluționeze cauza în paralel cu examinarea cererii privind încasarea valorii bunurilor confiscate.

27. Potrivit Extrasului medical din 01.12.2021, reclamantul Cușnir Iacov s-a aflat, în perioada 28.01.2016 – 01.12.2021, sub tratament medical ambulatoriu și staționar, cu diferite diagnoze, fiind supus unor intervenții chirurgicale și perioade de recuperare medicală. În luna martie 2021 a fost diagnosticat cu COVID-19 și a urmat tratament timp de 18 zile în regim staționar în cadrul IMSP Rîșcani, ulterior aflându-se în autoizolare. Totodată, în perioada de recuperare postoperatorie a beneficiat de tratament staționar repetat. Reclamantul este o persoană în etate, în vârstă de 71 de ani, iar împrejurările menționate au fost agravate și de contextul pandemiei.

28. Având în vedere aceste circumstanțe obiective, reclamantul susține că există temeiuri pentru restabilirea termenului de 3 ani prevăzut pentru depunerea cererii de recuperare a valorii averii confiscate. Termenul trebuie calculat de la data recepționării pe numele său a Certificatului de reabilitare nr. 8/6-5-C-452/17 din 29.08.2017, recepționat efectiv la 31.01.2019, și nu de la data emiterii acestuia.

29. De asemenea, dreptul de a solicita restituirea valorii bunurilor confiscate a apărut numai după ce reclamantul a obținut certificatul de moștenitor la 11.11.2021, ceea ce constituie momentul nașterii dreptului său legal de a pretinde

restituirea valorii bunurilor confiscate prin represiunile politice suferite de străbunica sa.

30. În drept, reclamantul invocă dispozițiile art. 46 din Constituția Republicii Moldova, care garantează dreptul la proprietate, precum și art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la CEDO, subliniind că refuzul autorităților de a dispune plata despăgubirilor solicitate echivalează cu o ingerință disproporționată în exercițiul acestui drept fundamental.

31. Se face trimitere și la Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 35 din 24.10.2003, potrivit căreia prin „restituire a averii” se înțelege întoarcerea bunurilor care s-au păstrat în natură, iar prin „recuperarea valorii” se înțelege recuperarea valorii reale a bunurilor, raportată la prețul de piață la data examinării cererii.

32. Conform art. 12¹ din Legea nr. 186-XVI din 29.06.2006, cererea de recuperare a valorii averii confiscate se înaintează în termen de 3 ani de la data înștiințării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia și se examinează în termen de 6 luni de la data depunerii. În speță, persoana supusă represiunilor politice, XXXX, nu a fost niciodată înștiințată despre reabilitare, fiind decedată la momentul emiterii certificatului. În consecință, termenul de 3 ani trebuie calculat din momentul în care moștenitorul său, Cușnir Iacov, a recepționat certificatul de reabilitare, respectiv 31.01.2019.

33. Totodată, reclamantul subliniază că a devenit moștenitor legal abia la 21.11.2021, motiv pentru care anterior acestei date nu avea temei legal pentru adresarea cererii de restituire. Prin urmare, termenul legal de 3 ani nu poate fi considerat încălcat, iar cererea sa de restabilire a termenului este întemeiată.

34. Reclamantul mai arată că stabilirea termenului de adresare și repunerea în termen intră în competența Comisiei pentru examinarea cererilor de restituire a averii confiscate, aceasta fiind obligată să se pronunțe asupra cererii de repunere în termen odată cu examinarea fondului cererii de restituire.

35. Pentru a putea contesta în instanță refuzul, este necesar ca acesta să provină de la Comisie cu privire la cererea de repunere în termen. În acest sens, la 21.02.2022, reclamantul a depus o cerere prealabilă, solicitând anularea hotărârii Comisiei prin care aceasta s-a abținut de la examinarea cererii privind repunerea în termenul de 3 ani, precum și restituirea valorii bunurilor confiscate prin represiunile politice suferite de bunicii săi.

36. Prin răspunsul nr. 02/2-2-228 din 13.05.2022, reclamantul a fost informat că soluționarea cererii sale nu ar ține de competența Comisiei, ci de competența instanței de judecată. În consecință, autoritatea publică a dispus suspendarea procedurii administrative și s-a abținut de la adoptarea unei decizii până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive.

37. Reclamantul apreciază că hotărârile comunicate prin scrisorile din 08.02.2022 și 13.05.2022 sunt ilegale, motiv pentru care se impune anularea acestora și obligarea pârâtului de a emite un act administrativ favorabil, prin care:

- să fie restabilit termenul de 3 ani pentru adresarea cererii de compensare a valorii averii confiscate prin represiunile politice;

- să fie examinată pe fond cererea privind identificarea bunurilor confiscate și stabilirea valorii acestora, cu restituirea către moștenitorul legal.

38. Reclamantul susține că pârâtul a încălcat prevederile art. 65 Cod administrativ, întrucât nu a soluționat cererea de repunere în termen. Indiferent de existența unui litigiu pe rol la Judecătoria Drochia, sediul central, cererea depusă la 31.01.2022 trebuia soluționată de Comisie, care era autoritatea competentă atât pentru restabilirea termenului de adresare, cât și pentru examinarea cererii de restituire a valorii bunurilor confiscate.

39. Prin urmare, pârâtul nu doar că avea competența de a se pronunța asupra repunerii în termenul de 3 ani, ci și obligația de a proceda la identificarea bunurilor confiscate, evaluarea acestora și dispunerea restituirii valorii. În schimb, autoritatea publică s-a eschivat de la exercitarea atribuțiilor sale legale, transferând sarcina asupra instanței de judecată și suspendând nejustificat examinarea cererii – măsură care nu este prevăzută de lege.

40. Astfel, obiectul prezentului litigiu îl constituie refuzul autorității publice de a soluționa cererea reclamantului privind restabilirea termenului, precum și nesoluționarea pe fond a cererii de recuperare a valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice.

41. Reclamantul mai arată că autoritatea publică a comis abateri procedurale, întrucât, examinând cererea prealabilă, avea obligația să se pronunțe asupra argumentelor formulate de petiționar, să verifice și să probeze dacă omiterea termenului a fost motivată sau nu, precum și să analizeze circumstanțele invocate în cerere. Or, aceasta este finalitatea procedurii prealabile.

42. În speță, reclamantul a fost privat abuziv de posibilitatea de a obține soluționarea cererii într-un termen rezonabil, fapt ce îi conferă și dreptul la recuperarea prejudiciului moral, evaluat în formă bănească.

43. Prin răspunsul din 13.05.2022, s-a invocat aplicarea art. 167 Cod administrativ, în baza căruia cererea prealabilă a fost respinsă ca inadmisibilă, iar procedura de examinare a fost suspendată. Reclamantul consideră această soluție inadmisibilă și nelegală.

44. Întrucât nu este de acord cu răspunsurile primite la cererea prealabilă și după epuizarea căii extrajudiciare de soluționare, reclamantul s-a adresat instanței de judecată, întemeindu-și acțiunea pe dispozițiile art. 12 și art. 121 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, precum și pe prevederile art. 65, 165, 166, 224 și 225 Cod administrativ.

45. La 22 noiembrie 2022 Cușnir Iacov prin intermediul reprezentantului său, avocatul Procopciuc Ion, a depus cerere de concretizare a pretențiilor din cererea de chemare în judecată solicitând:

- anularea deciziei nr.1 din 28.09.2021 privind respingerea cererii lui Cușnir Iacov din 02.07.2021 pe motivul expirării termenului pentru depunerea cererii, neidentificării bunurilor confiscate, ca fiind ilegal și nemotivat;
- anularea răspunsului nr.02/5-2-68 din 08.02.2022 emis de Comisia de precăutare a materialelor de reabilitare a victimelor represiunilor politice de pe lângă Consiliul r.Rîșcani și răspunsul emis la cererea prealabilă nr.02/2-2-228 din 13.05.2022 ca ilegal și nemotivat;

- obligarea pârâtului la examinarea cererii lui Cușnir Iacov din 31.01.2022 și emiterea unui act individual favorabil lui Cușnir Iacov privind restabilirea termenului de adresare către Comisia pentru precăutarea cererilor victimelor reabilitate ale represiunilor politice a Consiliului r.Rîșcani pentru moștenitor legal Cușnir Iacov din 11.11.2021;
- obligarea pârâtului la emiterea actului individual favorabil privind identificarea bunurilor ce urmează a fi restituite moștenitorului legal Cușnir Iacov, determinarea valorii acestora în baza averii confiscate în urma represiunilor politice din an. 1949 a familiei lui XXXX s.XXXX r. XXXX și restituirea valorii acestora.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

46. Prin încheierea Judecătoriei Drochia sediul Central din 27.10.2022 s-a conexasat într-un singur proces acțiunea în contencios administrativ a lui Cușnir Iacov către Consiliul raional Rîșcani privind anularea deciziei nr.1 din 28.09.2021 a comisiei raionale Rîșcani și restabilirea termenului de prescripție cu acțiunea în contencios administrativ a lui Cușnir Iacov către Consiliul raional Rîșcani, Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilitate ale represiunilor politice privind anularea răspunsului nr.02/5-2-68 din 08.02.2022 și a răspunsului de la nr.02/2-228 din 13.05.2022, restabilirea termenului de adresare, obligarea pârâtului la examinarea cererii din 31.01.2022, obligarea pârâtului la identificarea bunurilor ce urmează a fi restituite moștenitorului legal Cușnir Iacov, cât și determinarea valorii acestora în baza averii confiscate.

47. Prin hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul central din 31 martie 2023 s-a admis parțial acțiunea și s-a hotărât:

De anulat răspunsul nr.02/5-2-68 din 08.02.2022, emis de Comisia de precăutare a materialelor de reabilitare a victimelor represiunilor politice de pe lângă Consiliul raional Rîșcani.

De anulat răspunsul nr.02/2-2-228 din 13.05.2022, emis de Comisia de precăutare a materialelor de reabilitare a victimelor represiunilor politice de pe lângă Consiliul raional Rîșcani.

De repus în termen de adresare și de obligat Comisia raională Rîșcani de examinare a cererilor victimelor reabilitate ale represiunilor politice de a examina cererile lui Cușnir Iacob privind restituirea moștenitorului legal a averii confiscate sau contravalorii acesteia, în urma represiunii politice a lui XXXX, s. XXXX, rl. XXXX.

48. Prin încheierea Judecătoriei Drochia, sediul central s-a corectat în partea introductivă și dispozitivă a hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul central din 31.03.2023 sintagma "Cușnir Iacob" în sintagma "Cușnir Iacov".

49. Prin hotărârea suplimentară a Judecătoriei Drochia, sediul central din 31 martie 2023 s-a anulat decizia nr.1 din 28.09.2021 emisă de Comisia de precăutare a materialelor de reabilitare a victimelor represiunilor politice de pe lângă Consiliul raional Rîșcani.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

50. La 28 aprilie 2023 Consiliul raional Rîșcani prin intermediul avocatului Veaceslav Lupacescu, a contestat hotărârea primei instanțe cu apel, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii instanței de fond în ce

privește admiterea cerințelor reclamantului cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral. Iar, la 2 august 2023, a fost prezentată cererea de apel motivată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

51. Prin decizia din 29 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, s-a casat integral hotărârea și hotărârea suplimentată a Judecătorei Drochia, sediul central din 31 martie 2023 și s-a emis o nouă decizie, prin care s-a respins acțiunea în contencios administrativ înaintată de Cușnir Iacov către Consiliul raional Rîșcani, Comisia raională pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice.

52. În motivarea soluției sale, instanța de apel a reținut că prezentei spețe îi sunt aplicabile prevederile Legii nr. 1225 din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice coroborate la prevederile Codului administrativ.

53. Analizând Decizia comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice nr.1 din 28.09.2021, instanța de apel a considerat ca fiind pripită concluzia primei instanțe precum că decizia nu ar fi motivată, or, autoritatea publică a indicat expres atât temeiul adoptării deciziei și anume: Legii nr.1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.627/2007 și în baza procesului-verbal nr.1 al ședinței comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice din 28.09.2021 cât și concluziile de a respinge cererea deoarece: termenul legal de depunere a cererii a fost expirat, nu au fost identificate bunurile confiscate și nu a fost prezentat certificat de moștenitor. Astfel fiind clar motivul adoptării deciziei contestate.

54. Cât privește temeinicia adoptării deciziei nr.1 din 28.09.2021, contestată cu acțiune în contencios administrativ, instanța de apel a constatat că termenul de înaintare a cererii privind restituirea bunurilor sau compensarea valorii acestora pentru averea confiscată este condiționată de ”data înștiințării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia”.

55. În prezenta speță cererea din 2 iulie 2021 către Consiliul raional Rîșcani a fost înaintată de Cușnir Iacov în calitate de moștenitor al persoanei supuse represiunii, respectiv termenul de înaintare a cererii urmează a curge din data înștiințării moștenitorului despre reabilitarea rudei decedate.

56. Instanța de apel a reținut că la materialele cauzei au fost prezentate mai multe certificate prin care se confirmă reabilitarea defunctei XXXX, a.n.XXXX, totodată în cadrul ședinței comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice din 28.09.2021, Cușnir Iacov a declarat că ”au trecut 6 ani din momentul când dlui încearcă să întoarcă bunurile străbunicii sale, care a fost deportată în anul 1949”.

57. Ce ține de certificatele de reabilitare eliberate de Procuratura generală a RM în anul 2012 și 2015, instanța de apel a menționat că la materialele dosarului lipsește dovada recepționării acestora de către Cușnir Iacov.

58. În același timp, instanța de apel a constatat că Cușnir Iacov a fost înștiințat despre reabilitarea străbunicii sale XXXX, a.n.XXXX, prin certificatul de reabilitate nr.21-265/12114 din 18.01.2016 eliberat de Procuratura Generală a RM certificat anexat de către Cușnir Iacov la cererea de chemare în judecată, respectiv Cușnir Iacov urma să înainteze cererea către Comisia raională pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice până la 18.01.2019, termen omis de către reclamantul/intimat.

59. Totodată instanța de apel a reținut că Cușnir Iacov la data formulării cererii către Consiliul raional Rîșcani din 02.07.2021 nu a solicitat repunerea în termenul de prescripție, considerând că termenul legal pentru depunerea cererii nu a expirat, deoarece s-a adresat în timp, în anul 2012, dar soluționarea acestui caz a fost tergiversat de dosarele judiciare. Iar în instanța de apel intimatul a indicat că nu cunoștea că există un termen de adresare către Comisia raională pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice.

60. Din aceste motive, instanța de apel a stabilit că Consiliul raional Rîșcani /Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice/ just a respins cererea lui Cușnir Iacov privind restituirea bunurilor sau compensare a valorii acestora ca fiind depusă tardiv, fără solicitarea repunerii în termen.

61. În acest sens, instanța de apel a reținut că Cușnir Iacov a obținut certificatul de moștenitor abia la 11.11.2021, respectiv până la emiterea deciziei contestate, ca rezultat soluția autorității publice de a respinge cererea lui Cușnir Iacov din motivul neprezentării certificatului de moștenitor este una întemeiată și corespunde situației de fapt, la momentul examinării.

62. Astfel, a conchis că Decizia comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice nr.1 din 28.09.2021 privind respingerea cererii lui Cușnir Iacov din 02.07.2021 pe motivul expirării termenului pentru depunerea cererii și lipsei certificatului de moștenitor este una legală și întemeiată, corespunzând circumstanțelor existente la data adoptării actului administrativ contestat.

63. Cât privesc pretențiile intimatului-reclamant Cușnir Iacov privind anularea răspunsului nr.02/5-2-68 din 08.02.2022 și răspunsului emis la cererea prealabilă nr.02/2-2-228 din 13.05.2022 Comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice, a reținut prevederile art. 81 alin. (1) Codul administrativ, și a notat că, din considerentul că în procedura Judecătorei Drochia, sediul central se afla cauza pendinte la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Cușnir Iacov către Consiliul raional Rîșcani, Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice privind anularea deciziei comisiei raionale Rîșcani nr.1 din 28.09.2021 prin care s-a respins cererea lui Cușnir Iacov privind restituirea bunurilor sau compensarea a valorii acestora pentru averea confiscate a străbunicii XXXX, și restabilirea

termenului de prescripție de adresare în comisia raională Rîșcani, apelantul just a dispus suspendarea examinării cererii lui Cușnir Iacov către Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice privind restabilirea termenului de adresare către Comisia raională de examinare a cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice pentru moștenitorul legal Cușnir Iacov din 11.11.2021, identificarea bunurilor ce urmează a fi restituite moștenitorului Cușnir Iacov cât și determinarea valorii acestora în baza averii confiscate în urma represiunilor politice din 1949 a familiei XXXX și restituirea valorii bunurilor confiscate în sumă totală de 155965,00 lei, or, obiectul actului administrativ care se solicita a fi adoptat formează obiectul unei alte proceduri judiciare pendinte.

64. Astfel, Curtea de Apel a respins ca fiind neîntemeiate și pretențiile reclamantului Cușnir Iacov privind anularea răspunsului nr.02/5-2-68 din 08.02.2022 și răspunsului emis la cererea prealabilă nr.02/2-2-228 din 13.05.2022 Comisiei raionale pentru examinarea cererilor victimelor reabilite ale represiunilor politice.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

65. La 13 decembrie 2023, avocatul Ion Procopciuc, acționând în interesele lui Iacov Cușnir a depus recurs împotriva deciziei din 29 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii privind menținerea hotărârii primei instanțe. Iar, la 11 martie 2024 Cușnir Iacov și avocatul Ion Procopciuc au prezentat motivarea recursului.

ARGUMENTELE RECURSULUI

66. Recurentul consideră decizia Curții de Apel Bălți din 29.11.2023 ca fiind vădit ilegală, nemotivată și emisă cu încălcarea drepturilor fundamentale, prin aprecierea arbitrară a probelor și aplicarea eronată a legii materiale și procesuale. Acesta susține că unica pretenție față de decizia din 28.09.2021 a Comisiei este soluția nefondată privind omiterea termenului de prescripție, întrucât competența de a restabili termenul aparține exclusiv Comisiei, și nu instanței de judecată. Reclamantul a obținut certificatul de moștenitor la 11.11.2021 și certificatul de reabilitare la 31.01.2019, de unde începe curgerea termenului de 3 ani. Motive obiective, precum probleme grave de sănătate, intervenții chirurgicale, tratament prelungit și vârsta înaintată, precum și contextul pandemiei COVID-19, justifică imposibilitatea respectării termenului.

67. Se invocă faptul că persoana reabilitată, XXXX, nu a fost niciodată înștiințată despre reabilitare, iar dreptul de adresare a apărut efectiv pentru Cușnir Iacov doar la data dobândirii calității de moștenitor. Prin urmare, termenul nu a fost depășit, iar Comisia era obligată să examineze cererea de restituire și cererea de repunere în termen, concomitent. Refuzul Comisiei și suspendarea examinării procedurii prin răspunsurile din 08.02.2022 și 13.05.2022 sunt considerate acte

administrative ilegale, deoarece autoritatea publică s-a abținut nejustificat de la soluționarea cererii și a transferat responsabilitatea asupra instanței de judecată, ceea ce contravine Codului administrativ.

68. Recurentul invocă art. 46 din Constituție și art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO, arătând că refuzul de a restitui valoarea bunurilor confiscate afectează dreptul său de proprietate. Se invocă și Hotărârea Plenului CSJ nr. 35/2003, potrivit căreia restituirea vizează bunurile păstrate în natură, iar recuperarea se raportează la valoarea reală de piață. Totodată, se reține că autoritatea publică nu și-a motivat în mod suficient actele, încălcând art. 118 Cod administrativ privind obligația de motivare.

69. În concluzie, recurentul consideră că refuzul Comisiei de a restabili termenul și de a examina cererea pe fond este nelegal, că soluțiile de suspendare nu sunt prevăzute de lege și că i-a fost îngrădit dreptul de acces efectiv la justiție.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

70. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

71. Art. 245 din Codul administrativ:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

72. Art. 245¹ alin. (1) din Codul administrativ:

„Recursul este admis dacă:

- a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;
- b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;
- c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;
- d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;
- e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;
- f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

73. Art. 246 alin. (1) și (2) lit. h) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Recursul se declară inadmisibil în special când: recursul este vădit neîntemeiat.”

ASPECTE DE PROCEDURĂ

74. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost notificată avocatului Ion Procopciuc la data de 6 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la dosar (f.d. 113, Vol. III).

75. Cererea de recurs a fost depusă la data de 11 martie 2024, respectând termenul legal prevăzut. Prin urmare, recursul a fost formulat în conformitate cu prevederile art. 245 din Codul administrativ.

MOTIVAREA INSTANȚEI

76. Din analiza prevederilor legale reținute supra, rezultă că admisibilitatea sau inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească, în condițiile Codului administrativ, exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil, bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

77. În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

78. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

79. Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recursul depus de Cușnir Iacov și avocatul Ion Procopciuc, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Bălți și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii recurate.

80. Din analiza recursului declarat de Cușnir Iacov și avocatul Ion Procopciuc rezultă, că ultimii a invocat prevederile art. 245¹ alin. (1) lit. d) din Codul administrativ.

81. Referitor temeiul menționat, Completul de judecată relevă că noțiunea de „hotărâre arbitrară” este definită prin raportare la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la explicațiile din nota informativă a Legii nr.246/2023. O hotărâre este considerată arbitrară atunci când nu are nicio bază juridică în dreptul intern, nu stabilește legătura între faptele cauzei, legea aplicabilă și soluția adoptată

sau este rezultatul unei erori de fapt ori de drept pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o. De asemenea, intră în această categorie hotărârile pronunțate cu bună știință contrar legii, în special în cazul normelor imperative care nu oferă judecătorului marjă de apreciere. Arbitraritatea presupune o încălcare evidentă și gravă a legalității, iar nu o simplă eroare de judecată. În astfel de cazuri, hotărârea reprezintă o denegare a justiției și afectează fundamental echitatea procedurii.

82. Pe de altă parte, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” presupune că hotărârea se sprijină pe o evaluare eronată și evident nejustificată a probatoriului, iar această evaluare a fost decisivă pentru soluția adoptată. Nu orice greșeală în aprecierea probelor atrage admiterea recursului, ci doar acea eroare care este evidentă pentru un profesionist și nu poate fi explicată rațional. Pentru ca recursul să fie admis în temeiul art. 245¹ alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, este necesar ca partea care atacă hotărârea să demonstreze în mod clar existența unei asemenea erori și caracterul ei determinant asupra soluției.

83. În lipsa unor argumente din care să rezulte că hotărârea contestată a fost pronunțată cu încălcarea unei norme imperative sau că soluția se bazează în mod determinant pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor, recursul nu poate fi admis.

84. Așadar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, recursul depus de Cușnir Iacov și avocatul Ion Procopciuc, conține obiecții de fapt și de drept, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Bălți, fiind apreciate în mod corespunzător.

85. Criticile recurentului, astfel cum sunt formulate, nu se circumscriu niciunui dintre temeiurile de admisibilitate ale recursului prevăzute de art. 245¹ din Codul administrativ și, prin urmare, nu sunt apte să influențeze admisibilitatea acestuia.

86. Pe latura procesuală a recursului, completul mai reține că argumentarea recursului se rezumă în esență la reluarea tezelor de fond, fără o individualizare clară a motivelor de admisibilitate prevăzute limitativ de art. 245¹ din Codul administrativ. Chiar și trecând peste această deficiență și analizând pe fond, criticile se dovedesc nefondate pentru rațiunile expuse.

87. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

88. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ.

89. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată.

90. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Centru și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Centru, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

91. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că admisibilitatea recursului trebuie analizată în contextul rolului și funcției legale atribuite instanței judecătorești supreme, care constau, în principal, în asigurarea aplicării și interpretării unitare a legii în soluționarea cauzelor de contencios administrativ. În acest sens, orice cerere de recurs trebuie să fie motivată în concordanță cu aceste principii fundamentale, pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes.

92. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (a se vedea hotărârile CtEDO Golder c. Regatul Unit, 1975, §38; Stanev c. Bulgariei [MC], 2012, §230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (a se vedea hotărârea CtEDO Luordo c. Italiei, 2003, §85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (a se vedea hotărârea CtEDO Levages Prestations Services c. Franței, 1996, §45).

93. Curtea de la Strasbourg a mai reiterat că modul de aplicare a art. 6 din CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de specificul acestor proceduri, urmând a se ține cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea hotărârea CtEDO Botten c. Norvegiei, 1996, §39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea hotărârea CtEDO Helmers c. Suediei, 1991, §31, 36).

94. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 alin.(2) lit. h) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Cușnir Iacov și avocatul Ion Procopciuc.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Diana Stănilă

Judecători

Ion Munteanu

Oxana Parfeni